

мають значення види ескізів, замальовок та зарисовок, які були передчасно підготовлені. Це є послідовною візуалізацією майбутнього проекту. Прийоми, послідовність та спосіб виконання цих завдань, залежить від того, наскільки майбутній архітектор, приділяє час, та використовує ті знання та навички, які дають практичні заняття з дисципліни «Рисунок. Живопис. Скульптура». Саме тому, дана стаття важлива, вона допомагає усвідомити, що впливає на поліпшення стану глядача, за допомогою мистецтва.

Література:

1. Зайцев К.Г. Графика и архитектурное творчество. М.: Будиздат, 1979. 160 с.
2. Гавриков А.А. Рисунок архитектора является одним из важнейших средств познания окружающего мира. Проблема синтеза искусств в зодчестве. Выпуск VI. Л.: Академия художеств, 1976.
3. Буров А.К. Образ и масштаб, материал и форма. М., Архитектура СССР, №12, 1971.
4. Ли Н. Рисунок. Основы учебного академического рисунка. М: Изд-во Эксмо, 2004.

УДК 72.011

РОЗВИТОК ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ ЧЕРЕЗ РІШЕННЯ КОМПОЗИЦІЇ АБСТРАКТНИМИ ПЛЯМАМИ

Бонцю К.В., студ. гр. ОМ-214

Наукові керівники – Полнобродський В.Г., старший викладач (кафедра Образотворчого мистецтва),

Рахубенко Г.Л., асистент (кафедра Образотворчого мистецтва)

Одеська державна академія будівництва та архітектури

Анотація. Практика навчання композиційного рішення, що діє на сьогоднішній день, передбачає наявність безлічі підходів, спрямованих на розвиток творчого мислення у студентів творчих та художніх факультетів вищих навчальних закладів України.

Пропонований принцип рішення композиції, заснований на тому, що формальна сторона композиції передбачає абстрагування від насичення змістом і не містить організації візуальної форми, при цьому пов'язана із закономірностями, принципами та засобами побудови композиції через тонові плями.

Одним із факторів досягнення поставленої мети є створення необхідних завдань, що сприяють формуванню композиційного мислення студентів. Відповідно до поставлених завдань, студент розвиває композицію від абстрактних плям, абстрактних від будь-яких образів і рухається до вирішення реально існуючого об'єкта. Проблема дослідження полягає у слабкій розвиненості образного мислення та зорового досвіду студентів, зорової пам'яті та певної культури, створюваної літературою, образотворчим мистецтвом, театром, кіно, внаслідок чого вони опиняються у скруті створювати художні образи в композиційних роботах. З давніх-давен над рішенням її працюють не лише художники-педагоги, а й архітектори, дизайнери та представники багатьох інших спеціальностей. Тому, спочатку доводиться вирішувати ряд завдань на асоціативне мислення, попутно вже з'ясовуючи рівень уяви, і обсяг зорового образу. Образ – це властива мистецтву форма відображення дійсності та ставлення до неї художника, що розкриває загальне через конкретне і здійснювана у творчому процесі [7]. В основі художнього твору лежить образ, створений художником, його вміння передати задум та наше сприйняття цього образу. У той час, коли замислюється твір, з'являються не матеріальні образи, надалі їх потрібно трансформувати на папір, полотно чи вирішити у скульптурному творі. І тоді набуває чинності художньо-образне мислення –

продукт творчої діяльності художника. Його виховання, закладення основи спеціальної грамотності та майстерності, формування світогляду художника, розвиток здатності перетворювати, узагальнювати реальність, аналізувати, синтезувати компоненти композиції, узагальнення є головним завданням дисципліни «Композиція» у ЗВО. А його відсутність відповідає за якість та естетичну культуру художніх творів надалі.

Композиція, що вивчається на кафедрі Образотворчого мистецтва в ОДАБА протягом усього навчання та є однією з основних професійних дисциплін. Методів його викладання безліч. Досвід їх застосування у різних художніх закладах широко представлений у спеціальній навчальній літературі (Н.Н. Волков, О.Л. Голубова, Ф.В. Ковальов, О.В. Чернишов та ін.). Раніше методика визначення теми завдання, що практикувалася, на чітке формулювання, наприклад: «Творчість», «Відпочинок», «Осінь у місті» і т. д., учні відразу починають малювати набір з побутових сцен персонажами і потім примальовують обстановку. Тобто тема вже для учнів одночасно представляє готовий набір шаблонних рішень, з яких складно скласти гармонійний ескіз. Такий підхід, який раніше міг реалізовуватися, на сьогоднішній день, вже буксує (рис.1).

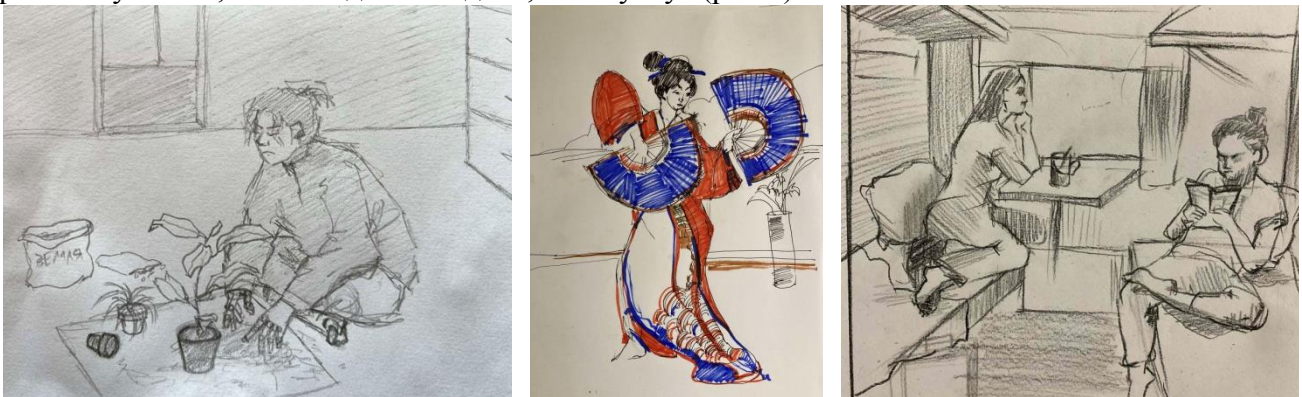

Рис.1. Приклади вирішення композиції до пропозиції розвинути її через пляму, студентами 2 курсу кафедри образотворчого мистецтва АХІ ОДАБА

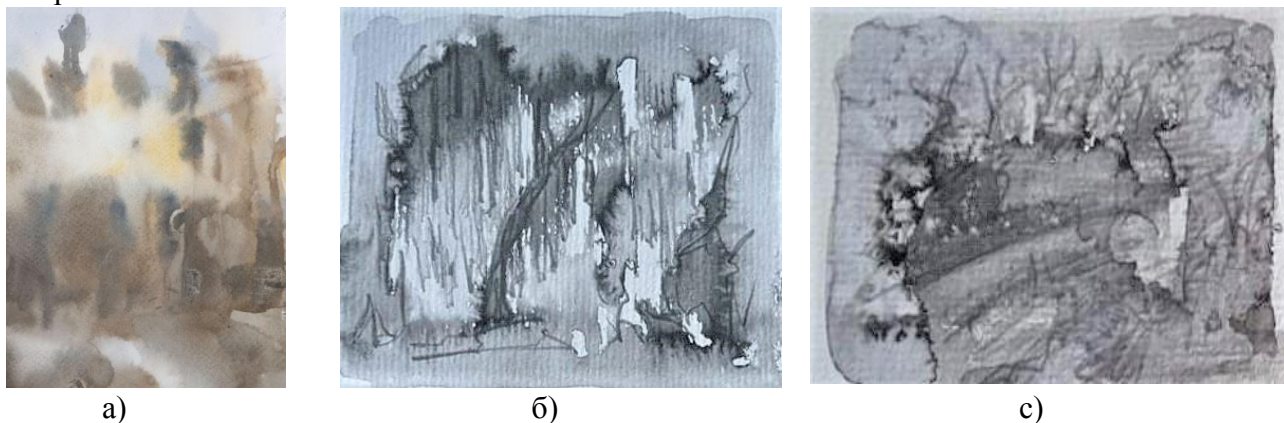
Об'єктивно, твір, чи то живопис, графіка, скульптура чи архітектура починається з абстрагування, яке може бути двох видів: якщо автор бачить вже образ, але дуже неявно і тому шукає узагальнені візуальні форми, поступово у ряді варіантів набувають точності. Другий варіант – пошук теми та образу походять від випадкового утворення плям. Тут вступає асоціативне мислення та уява, що мобілізує зоровий досвід та пам'ять. Вже наступні варіанти уточнюють загальні форми отриманих образів та початок композиційних рішень.

Зупинимося на одному найбільш продуктивному підході для досягнення об'ємно-просторової та пластичної композиції – вирішення образу через абстрактну пляму як частини формальної композиції. Він дозволяє студентам розкріпачитися перед чистим аркушем паперу та домогтися оригінальності вирішення образу в композиції на максимально емоційному розкритті теми. На цьому етапі вирішується головне завдання композиції, виходячи з її визначення, урівноваженість, побудована за композиційними законами твору з подальшим розкриттям заданої теми. Якщо цю композиційну основу надалі накладаються образотворчі (сміслові) елементи, виходить грамотна станкова композиція. Розглянемо приклади студентських робіт 2 курсу кафедри Образотворчого мистецтва ОДАБА (рис. 2).

Студенти виконують аквареллю або тушшю на сухому та вологому (по мокрому папері) ескізи, використовуючи безформні плями, ляпки та розтирки, спочатку не замислюючись над ідеєю завдання, мотивуючись зовнішніми ознаками грамотної побудови композиції. Це може виконуватися на тонованому папері з урахуванням контрастів.

Уміння вирішувати таку композицію, прямо пов'язане з умінням мислити образами, бачити цілісно, опосередковано, у взаємозв'язку. Тут підключається наявний життєвий досвід, естетичне сприйняття світу та дійсності. Саме ці фактори ляжуть в основу утримання майбутніх предметних об'єктів усередині абстрактної плями. Такий підхід не обмежує лінією та зовнішніми подібностями майбутні персонажі, сприяє одночасному вирішенню

навколишнього середовища та пластики, що знаходяться в ній предметів, виразності та «образності» в ескізах.

а)

б)

в)

Рис. 2. Приклади первісної абстрактної плями до композиції.

Виконали студенти 2 курсу кафедри Образотворчого мистецтва АХІ ОДАБА:

(а) – Магазь Вероніка, (б, в) – Недельська Тома

Перевага цього у тому, що розробка композиції вже намічається й у колірному рішенні, максимально передаючи емоційну напругу (рис. 3).

Рис. 3. Етапи трансформації абстрактної плями у образну композицію.

Виконала студентка 2 курсу Шапаєва Олександра

Висновки. Підтвердженням цього підходу до композиції, який приносить результати зростання і сміливість у рішеннях зображень свідчить висловлювання Ф. Ангеля: «Потрібно вміти швидко і успішно компонувати. Той, хто сміливий у композиції, ніколи не буде мати перешкоду складної побудови. Плідний розум, якщо він буде зосереджений на єдину мету, завжди зможе дати тисячі різноманітних вигадок. І якщо ця легкість поєднується з правдивістю і вони йдуть разом, як сестри, це надає мистецтву пишноти, яка говорить знавцям набагато промовисто, ніж я зможу висловити безліччю слів» [4].

Сміливість та різноманітність у композиції досягається розвитком уяви та опрацюванням великої кількості образних асоціацій, підкріплених всебічним розвитком студента. Як результат таких занять, цікаві з погляду композиційного рішення дипломи студентів, що охоплюють різні сфери життя та діяльності, участь студентів у виставках вже на перших курсах інституту та призові місця, конкурентна спроможність наших студентів на ринку праці серед творчих професій.

Література:

1. Волков Н.М. Композиція у живопису. М., 1977 р.
2. Даніель С.М. Мистецтво бачити. СПб., 2006 р.
3. Ковальов А.А. Формальний метод у пошуково-організаційному етапі роботи над реалістичною композицією. М., 2005 р.
4. Майстри мистецтва про мистецтво. М. 1967. Т. 3. С. 246-247.
5. Станьєр П., Розенберг Т. Практичний курс малювання. Мн., 2005 р.
6. Чернишов О.В. Формальна композиція: творчий практикум. Мн., 1999 р.
7. Естетика: словник / За заг. ред. А. А. Беляєва та ін. М: Політвидав. 1989 р.